СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 125. Джерзи Сіті, Н. Дж., вівторок, 29 травня, 1934. VOL. XLII. No. 125. Jersey City, N. J., Tuesday, May 29, 1934. THREE CENTS.

ЧОТИРИ ВЕЛИКІ ЮВИЛЕЙНІ СВЯТА У. Н. СОЮЗА

ЮВИЛЕЙНЕ СВЯТО В ФИЛАДЕЛФІЇ.

ФІЛАДЕЛФІЯ. — Відділи У. Н. Союза в цьому місті обходили в неділю, 27 травня, врочисто 40-літній ювилей існування У. Н. Союза.

Рано відправлено в обох українських церквах врочисті богослуження й панахиди за померших членів У. Н. Союза. В 4 годині зполудня почався в Українській Галі, на Норт Френклин Стріт, концерт при великій участи народу.

По відспіванню гимну У. Н. Союза відкрив свято гр. Антін Пашук, головний контрольор У. Н. Союза. Концерт складався з низки співацьких і музичних точок, які випали дуже гарно. Вони були під упраповою проф. Корикори й проф. Келичави.

Головну святочну промову виголосив гр. Микола Мурашко, головний предсідник У. Н. Союза. По англійськи говорив гр. Гарасим. У заступстві мейора міста говорив директор його кабінету, Чарлз Е. Дейвис, котрий у своїй промові величав українських імігрантів як примірних горожан. Гр. Стефан Слободян, головний радний У. Н. Союза, підкреслив, що Філадельфія має більше членів в У. Н. Союзі, як котренубудь инше місто, та додав, що підчас ювилейної кампанії Філаделфія дала ще 62 нових членів. По цім роздано ювилейні медалі найстаршим членам У. Н. Союза, котрими є громадяни Борисевич і Росолович, та наймолодшій членкиці, котрою є панночка Липко.

По концерті був бенкет, на котрому тостместром був д-р В. Ґалан. Говорили багато бесідників, а кождий висказував свою віру в силу й будучність організації.

ЮВИЛЕЙНЕ СВЯТО В ТРЕНТОНІ.

ТРЕНТОН (Ню Джерзі). — Урочисте свято 40-літнього існування У. Н. Союза, влаштоване в неділю, 27 травня, заходом відділів 116 та 245 У. Н. Союза в Трентоні та відділу 362 в Бристолі, Пенсилвенія, почалося панахидою за померших членів У. Н. Союза в місцевій українській православній церкві. Самий ювилейний концерт що почався в 3 годині зполудня наповнив велику салю Інтернаціонального Інституту по береги. Свято відкрив гр. Стадник, голова ювилейного комітету. Святочну промову виголосив гр. Дмитро Галичин, головний рекордовий секретар У. Н. Союза. В програму входили співи українського хору під управою о. Кушніра й деклямації. Після концерту відбулася спільна вечера в місцевій українській галі.

СОЮЗОВИЙ ЮВИЛЕЙ НА ЛОНҐ АЙЛЕНДІ.

ГЕМПСТЕД (Лонґ Айленд). — Заходом товариства Запорозька Січ, від 327 У. Н. Союза, відсвятковано 40-літній ювилей У. Н. Союза й 10-літній ювилей відділу церковною відправою, концертом і обідом при участи біля 500 Українців з Гемпстед, Бабилон і ближчих та подальших українських осель на Лонґ Айленді. Було повно молоді. Молоді, тут роджені, члени ОДВУ з Бабилон явилися в гарних одностроях, заявляючи, що всі вони Союзовці. Говорили мейор міста, суддя, голова шкільної ради та ще инші американські бесідники. Обєсняв багату програму гром. Гречин, а хором диригував о. Дмитрик. По англійськи говорив від головної канцелярії У. Н. Союза головний радний Григорій Свусяк, а по українськи д-р Л. Мишуга. Були ще промови від молоді по англійськи й по українськи.

ЮВИЛЕЙНЕ СВЯТО В ПАТЕРСОНІ.

ПАТЕРСОН (Ню Джерзі). — Товариство ім. Тараса Шевченка, відділ 64 У. Н. Союза, обходило в суботу, 26 травня, 40-літній ювилей У. Н. Союза й 19-літній ювилей власного існування. Рано в українській католицькій церкві в Пасейку відправив о. Боярчук богослуження й панахиду за померших членів. Увечір в годині 8-мій в салі св. Боніфатія в Патерсоні відбулося ювилейне свято. Відкрив його гр. Сергій Винарський, касієр відділу 64 У. Н. Союза. По відспіванню національних гимнів, американського й українського, промовляли: о. Боярчук; Омелян Ревюк; Габрилович, предсідник товариства ім. Т. Шевченка; Артос, один з основників товариства, який живе тепер у Ню Йорку; інж. Володимир Семенина; гр. Василь Матвіяс. Щоби відсвяткувати традицію У. Н. Союза, помагати старому краєви, на святі заряджено збірку на Рідну Школу, котрою занялися пп. Марія Адамс і Розалія Гайда, а котра дала $24.70.

Промови переплітав гарними народніми піснями місцевий аматорський співацький кружок під управою панни Анни Шипош. Декотрі пісні співано в перерібці п. Дмитра Шафрана.

Відділ уже зорганізував з нагоди ювилейної кампанії кількох нових членів, а члени працюють далі щиро в тому напрямі.

ЗАПОВІДАЄ „УВІЛЬНЕННЯ" ЛЮДИНИ ЗА СТО ЛІТ.

Скликаний автомобільним підприємством „Дженерел Мотор Корпорейшен" у Шікаго конгрес провідників промислу, науки й виховання, зібрав коло 600 провідників. Голова корпорації представляв у своїй промові чуда науки в найближчій будучности. Говорив він, що в наступнім століттю люди будуть вільні. Не буде нужди, ні визиску, ні утиску.

ВИПРОДАЛИ ФРАНЦУСЬКІ ВІЙСЬКОВІ ТАЄМНИЦІ.

„Дейлі Експрес" пише, що Франція не має тепер ніяких військових таємниць, бо через корупцію, яка вкралася до усіх департаментів, всі таємниці випродано за дорогі гроші. Майже всі пляни французьких твердинь на східних кордонах — каже „Дейлі Експрес" — є вже в німецьких руках. Також плян нового контрторпедовця продано чужій державі за 10 міліонів франків, ще перед його будовою. Новий тип скорострілa, який стріляє значно скорше як всі инші скорострілі, теж проданий Німеччині.

ЗВІРЮКА В ЛЮДСЬКОМУ ТІЛІ.

Обурюючий до глибини душі випадок трапився в селі Липишівка, пов. Кремянець. Місцевий селянин Володимир Шишковський зґвалтував свою 14-літню дочку Валентину, яка тяжко занедужала. Коли довідались про це мешканці села, намагалися вчинити над озвірілим батьком самосуд і дали йому доброго „прочухана", але з рук юрби вратувала його поліція. Шишковського арештовано. За свій огидливий учинок буде відповідати перед судом.

ДВОГОЛОВЕ ТЕЛЯ.

На албертійській фармі в Трі Гілс уродилося теля з двома головами. Кожна голова мала двоє очей, ніс, рот; лиш обі голови мали спільні вуха. Вирід жив один тиждень.

ШПИГУНСЬКА АФЕРА В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

Празька поліція трапила на слід широко розгалуженої шпигунської афери в Чехословаччині. Досі арештовано понад 20 осіб. Шпигуни ці, як пишуть деякі часописи, працювали на користь Совітів і Німеччини.

„ВОСКРЕСЛА" В ТРУНІ.

Незвичайний випадок трапився в Пружанах на Поліссі. По 4-місячній недузі померла 68-літня селянка Олена Хомшай з села Добучина, яку другого дня перед похороном перевезли до православної церкви в Пружанах, де мали відправити заупокійне богослуження. Колиж зняли віко труни, то присутні з острахом ствердили, що тіло померлої лежить в іншій позиції, ніж було положене. Одночасно завважено, що нібито померла жінка мала теплі руки. З приводу того в церкві повстала велика паніка. Вмить рознеслася чутка, що Хомшаева „воскресла", що ствердив нібито священик, який, приложивши зеркальце до її уст, дійсно сказав, що померша дихає. Труну з небіжкою перенесли з церкви до близького дому й покликано лікаря, який ствердив, що Холмщаева не жие. Цей випадок у Пружанах і околиці викликав зрозуміле враження.

СОВІТСЬКИЙ БЕЗБОЖНИЦЬКИЙ БУКВАР.

Совітські безбожники почали знов усильну протирелігійну кампанію серед підростаючого покоління. Московський кореспондент „Обсервер-а" повідомляє, що в совітських школах і діточих садках появився новий „безбожницький буквар". Кожна буква має образки протирелігійного змісту та протирелігійні гасла. Так наприклад коло букви „б" стоїть: „бросьте, братци, богов боятся" (перестаньте, браття, боятися богів); буква „в" має таке саме гасло: „вера вредна, вреднее віна" (віра шкідлива, шкідливіша від вина) і т. д.

А проте — завважує англійський кореспондент — голова союза безбожників, Ярославський виступає щораз частіше з заявами, що протирелігійна пропаганда не приносить бажаних успіхів.

На найбільший спротив трапляють безбожники на селі.

ЧАСТУВАВ ГОСТЕЙ СКАЖЕНИМ СПІРТОМ.

Сьогодні можна з гордістю писати про свідомість українського села і випадки, що з нагоди якихсь родинних урочистостей складає хтось замісць якогось напитку гроші на Р.Ш., чи якусь іншу народню ціль. Це вже сталося буденним явищем. Але все ще бувають і такі сумні випадки, як от саме трапився недавно тому у Вищениці коло Львова. Якийсь Микола Микитка, заможніший господар з того села, справляв заручини своєї дочки і почастував гостей — от так, щоб дешевше виноситься, скаженим спіртом. Вислідом цієї тої пиятики був такий, що одна особа затруїлась і померла, а кілька гостей так важко занедужали, що їх мусіли відвезти до лічниці. Ось наглядний доказ, до чого може довести темнота.

ЗОЛОТИЙ КОГУТ ТИБЕТАНЦІВ.

Як відомо, нікому ще не вдалося досі вийти на вершок гори Еверест, хоч туди вибиралися вже чимало ріжних експедицій. Кожна з них мусіла вертатися з приводу несприятливих атмосферичних умовин. Мешканці Тибету хочуть бачити в тому вищу силу і свято вірять у те, що боги боронять туди доступу перед нахабними Европейцями. Тибетанці вірять теж, що на вершку Евересту є золотий когут, який зсилає на них усякі благодати, і що Европейці навважилися його зняти. Останніми часами Тибетанці розпочали між собою агітацію, щоб не допустити туди нікого, а навіть, якщо треба буде, боронити силою „золотого когута".

НАДПРОДУКЦІЯ ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ В КАНАДІ.

З канадійських університетів вийшли цього року з укінченими студіями 6,250 молодих людей обох полів. Стільки саме вийшло й минулого року. Одначе багато з них не мають приміщення й по нинішний день і працюють як субєкти в крамницях, услугують до столів у ресторанах і взагалі працюють фізично, як мають де. З того приводу преса заговорила про надпродукцію молодих фахових інтелігентів, котрі не мають виглядів примістити себе в праці, до якої роками в школах підготовлялися. А що буде за рік, чи два?

ПОБИЛИ ЩАСЛИВОГО ГРАЧА.

Підчас останнього тягнення французької державної льотерії головна виграна 5 міліонів франків впала на льос якогось бідного продавця принц з Ольна коло Парижа. Коли про це довідалися мешканці містечка, уладили йому бурхливу овацію, а зверги занесли його на руках до одного ресторану й домагалися там перекуски. Та щасливий „свіжоспечений" міліонер відмовився чомусь від могорича і тоді юрба попала у таку лють, що побила його до крови, так, що поліція мусіла відвезти його до дому.

ПРОЦЕС НЕДБАЛОГО ЛІКАРЯ.

Апеляційний суд у Варшаві розглядав справу д-ра Фльокструмпфа, якого заскаржила вчителька Бжозовська, домагаючись відшкодування за опоганення лиця. Пізваний лікар перевів радове лікування Бжозовської, що мала нарост над оком. Вислід лікування був такий, що Бжозовська вийшла ще більш опоганена. А що знавці лікарі рішили, що опоганення спричинив недбалий лікар, вчителька зажадала від нього відшкодування. Суд признав її рацію, але відшкодування признав їй далеко менше.

СОН СПРАВДИВСЯ.

Стоні Вагфусон, 35-літній фармер у Стіп Рок, у Манітобі, мав віщий сон, який поміг йому відшукати мертве тіло матери. Снилося йому, що хтось до нього сказав: „Іди над беріг озера, там є лист для тебе". Вагфусон зірвався на ноги і побіг милю до берега Манітобського озера, де справді лежала його мати, що тиждень тому пропала. Мабуть втопилася, вертаючись домів, бо гроші знайдено при ній ненарушені.

ЙОД У СВІТІ.

Світова продукція йоду виносить річно 1,000,000 кільограмів. З того біля 70% припадає на південно-американську републику Чіле, де використовують т. зв. чилійську салітру. По інших державах йод видобувається з попелу морських ростин-водоростів (із 13,000 кг. попелу одержують 15 кг. йоду); тут головно приходить на увагу Франція, Англія та Японія. Україна може добувати йод з водоростів Чорного моря, які, за дослідженням українського хеміка, професора С. Комарецького, містять у собі досить великий відсоток йоду. З йоду — як відомо — роблять йодину, що її вживається до ран, тощо.

ЗАВАНТАЖИВ ЗЛОДІЯМ ВЛАСНУ БЕЗРОГУ.

З хліва залізничника Москви в Стрижові (Польща) вкрали злодії вночі безрогу і на дорозі пробували завантажити її на свій віз. На те надійшов Москва і бачучи, як якісь люди бідкаються на дорозі з якоюсь безрогою, поміг їм витягнути живий тягар на віз. Вернувшись до дому, переконався, що його безрога пропала. Негайно повідомив про це поліцію і дігнав злодіїв. Поліція арештувала їх і повезла їх власним возом до арешту, а Москві порадила не давати більше нікому ладувати в ночі свині.

СОВІТИ З ФРАНЦІЄЮ ОБЄДНУЮТЬСЯ ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ

ПАРИЖ. — Французько-совітський союз уже так якби закінчений. Підписання договору відбудеться у Женеві. Договір цей називають „другим Льокарном". Перше Льокарно відносилося до західної Европи, теперішне відноситься до східної Европи.

Ніхто не сумнівається, що Франція і Совіти обєдналися так скоро тому, що обиди добачують в Европі свого найбільшого ворога в Німеччині.

СОВІТИ МОВЧАТЬ.

МОСКВА (Росія). — Совітські ґазети мов води в рот набрали, коли йде про справу заключення воєнного договору між Совітами і Францією. Нічого не пишуть про поїздку Літвінова і його конференції. Тільки підкреслюють, що вони не хочуть війни і радіб жити з усіми в цілковитій згоді. А разом з тим нападають на Гітлера, кажучи, що гітлерівська Німеччина прямує до війни.

НІМЕЧЧИНА ЗААЛЯРМОВАНА.

БЕРЛІН. — Офіціяльні націвські ґазети намагаються не привязувати великої ваги до французько-совітського мілітарного зближення. Але по інших ґазетах виразно чути переляк з того приводу, що відновився давній союз Франції з Росією, який так багато зашкодив Німеччині в останній світовій війні.

Дехто підносить, що ще не знати цілком певно, чи Франція злучиться з Совітами мілітарно, бо це залежатиме від висланників французького ґенерального штабу, які мають оглянути совітську армію і здати французькому урядови звіт.

ВЕЙҐАНД ПРОТИ СОЮЗА ФРАНЦІЇ З РОСІЄЮ.

ПАРИЖ. — Славний французький ґенерал Вейґанд є проти заключування воєнного союза Франції з Росією. Каже, що досвід повинен був навчити Францію, що з такого союза для неї нема ніякої користи.

В НІМЕЧЧИНІ ПОСУХА.

БЕРЛІН. — В Німеччині така посуха, що кораблі не можуть плавати по ріках, бо вода впала і стало мілко.

ПРОТИ ҐЛЬОРИФІКАЦІЇ МОЛОДІ.

КЕЛЬН (Німеччина). — „Кельніше Цайтунґ" взиває старше й молодше покоління, щоби не дратували себе взаїмними нападами, а дійшли до згоди, бо Німеччина її потребує.

Підносять, що напруження те зростає головно тому, що нації почали надто високо підносити молодь, а це перевернуло багатьом молодикам голови і вони думають, що вже через те, що вони молоді, є мудріші й вартніші від старших.

В ІРЛЯНДІЇ ДАЛІ БЮТЬСЯ.

ДОБЛИН (Ірляндія). — Републиканці маширували попри місце, в якім противна фракція, „Сині Сорочки", мітинґувала разом з ґенералом Овеном О'Дофі, їхнім лідером. Це вже вистарчило, щоби був почин до бійки. Було кількадесять ранених. Поліція розігнала вкінці побороюючих себе Ірляндців, а як вони розліталися, то одні до других кричали „зрадники".

ЗА КОНТРОЛЮ АРМІЇ.

БЕРЛІН. — Мало хто звертає увагу на те, що в нутрі Німеччини йде дуже завзята боротьба за контролю армії. Наці хочуть мати її у своїх руках. Та військові старого режиму враз з президентом Гінденбурґом є проти цього. Наці хотілиб вдигнути на деякі високі позиції своїх прихильників, котрі не мають потрібного до цього військового вишколення. В той спосіб думають зробити армію „ґітлерівською". А Гінденбурґ і опозиція є тої думки, що армія має бути „німецькою". Навіть найменший чин мусить бути здобутий по знанню і заслузі. Тому вони є проти „політичних офіцирів". Кождий, що хоче вибитися в армії, мусить відбути відповідне вишколення. Тих, котрі заступають непохитно цю думку, ґітлерівці називають „реакціонерами".

ПРОТИКОМУНІСТИЧНА ВИСТАВА.

ЛОНДОН. — „Міжнародній Союз для Боротьби з Третім Інтернаціоналом" влаштував „антикомуністичну виставу". Найбільшу увагу звернено на тій виставі на боротьбу комуністів з релігією. Але є також ріжні фотографії, які вказують на совітський терор і голод.

БОМБА В МЕЧЕТІ.

БЕЙРУТ (Сирія). — В мечеті в Алепо вибухла бомба, але ніхто не потерпів, бо вибух був передчасний. Це був замах на сирійського президента.

РАДЯТЬСЯ НАД ДОВГАМИ.

ПАРИЖ. — Велика Британія і Франція плянують відбути спільні наради в справі того, що їм робити з довгами, які вони винні Злученим Державам.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Акдреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАВЧАСНИЙ ТРИЮМФ

Ще тиждень тому можна було знайти в пресі ріжні голоси, статті, новинки і дописи заграничних кореспондентів про те, що на міжнароднім полі виступає тепер Польща як нова, правдива сила. Писали, що з нею прийдеться вже числитись навіть дотеперішнім диктаторам світової політики. Словом, на міжнародню арену вступив новий фактор.

Не можна перечити, щоби ті висновки не мали деяких підстав. Польща зручно те все підготовляла. Вона старалася довести до піднесення свого престіжу. Й осягнула це до певної міри тим, що уряд з Пілсудським замкнули уста опозиції й сповидно скріпили чи обєднали Польщу. Значиться, Польща виявила владу твердої руки. В такий самий спосіб старалася вона вже від довгого часу зліквідувати і все те, що їй загрожує із заграниці. І тому позаключувала ріжні договори про ненапад, а найважніші з них, це договори з Росією, чи там Совітами, і з Німеччиною. Цеж вже свого роду дипльоматичний триюмф, коли німецький жовнір витає тепер на польсько-німецькім пограничу польського жовніра на приказ своєї влади словами „Хай жиє Пілсудський!" І великою переміною треба вважати ще й те, що ті Поляки, котрі десятками літ останніми словами лаяли „пруську гакату", тепер виспівують гимни на честь Гітлєра. І це переміна, що в часі, коли ще не погнили кости польських революціонерів, котрі боролися проти Москви, запивається у Польщі згоду з Москвою.

І все те йшло би мабуть гарно й гармонійно далі, так принаймні думали Поляки, якби не скоїлася мала заковика. Поза плечима Франції Польща погодилася з Німеччиною і ще мабуть заключила з нею якийсь тайний договір. А це обурило Францію до живого. І ось вона собі теж поза плечима Польщі підготовила військовий союз, але з Москвою. І це захитало пляни Польщі й ціле її становище. В союзі Франції з Росією нема місця для Польщі як впливової держави. Тут вона не здалася ні на що. Навпаки, заходить навіть велика небезпека для Польщі. І з того здають собі добре справу польські політики. Про це теж пише виразно й та американська преса, яка ще тому тиждень добачувала в Польщі першорядний міжнародній чинник. Навіть вона подає тепер, що союз Росії й Франції може навіть довести згодом — до нового розбору Польщі.

Що з цього дійсно вийде, ніхто не може передбачити. Але одно для нас ясне: що нічого нема тепер трівкого. Всі наші окупанти, якуб вони на зверх силу не виявляли, і як хвилево не триюмфувалиб, сидять на ділі на вулькані. Сидить на ньому далі й Польща.

МАНІФЕСТАЦІЯ НА КОРИСТЬ ГОЛОДНОЇ УКРАЇНИ В ПАРИЖІ

Дня 4-го травня у великих салях на вулиці Гоша, в найкращій частині Парижа, відбулася маніфестація — концерт-базар — на користь голодної України. Цю маніфестацію organізував Комітет „Франс-Оріян", що знаходиться під протекторатом французького міністерства закордонних справ, а почесним головою якого є сам президент републики, Альберт Лебрен.

На програмах концерту, що продавались в салі, комітет умістив коротку, але зворушливу відозву на користь голодної України. Ініціятори цілком природньо звернулись за допомогою до українського громадянства і представники якого перевели цілу організацію маніфестації, яка перейшла блискуче. Багато треба завдячити голові Комітету Франс-Оріян був. депутатови Ленаеви, а особливо фундаторови Комітету п. Абдонови Буасонови, що разом з своєю дружиною дуже щиро, безкорисно і гаряче працювали для української справи.

В концертовій частині взяв участь подвійний квартет під орудою Андрія Чехівського, що з великим піднесенням, при аклямації переповненої салі, проспівав багато пісень. Виступав відомий наш композитор професор Федір Акименко (брат Степового), що виконав на фортепяні свої чудові українські мельодії, а пані Чокаєва (дружина відомого туркестанського діяча, що дуже прислужилася до цілої організації концерту) відспівала з великим умінням два українські романси з невиданої ще опери-балєту п. Акименка — „Басаврюк". На бандурі дуже добре грав п. Сергій Татаруля; з успіхом відспівав кілька пісень, аранжованих п. Пономаренком, відомий вже в Парижі співак п. Олекса Чехівський. Нарешті дaa чужинці: чудова артистка французької опери пані Доддз та Італієць Перо Зенаро, співак римської опери, доповнили українські співи, висловлюючи тим свої симпатії до України. Обоє мали великий успіх, а п. Зенаро своїм незвичайним баритоном і натхненим співом викликав справжні овації салі. На кінці даний був балет-пантомінний на фантастичну тему: Султан, розсердившись, розганяє своїх жінок і шукає собі, при допомозі характерника, нової улюбленої. Представниці ріжних націй, від Франції до Японії, проходять в ритмічному танку перед глядачами, але зачаровує Султана тільки Українка (Наталка Єреміева), появлення якої в прекрасному убранню було дуже ефектним. Цю пантоміну поставила дуже добре артистка пані Єфрон, Італійка з походження, Росіянка по чоловікови, що зовсім безкорисно прислужилася прикрасі української маніфестації на користь голодних.

Але успіх був не тільки в самому концерті: в перервах цілим натовпом гості йшли до другої салі. Вже між двома солями кожний з них зустрічав цікавий кіоск, де виставлено українську книжку, багато видань наукових і мистецьких, а також продавалося там ріжні книжки про Україну французькою мовою. Разом з тим подавалися відомости про голод; на окремому столику під бандурою лежав страшний на вигляд хліб з України, привезений в 1933 р. Там же виставлено мапу голоду в СССР. За кіоском стояв великий щит, на якому уміщено було десятки зразків українських часописів. Виставлено було також колекції грошей, мап і марок. Французька публика з великою увагою розглядала цей кіоск, що був організований бібліотекою ім. С. В. Петлюри в Г рижі.

В другій салі відразу кидалась у вічі вистава наших паризьких малярів. Звертали на себе велику увагу своєю оригінальністю гуаші п. Василя Хмелюка, що виставив незвичайно цікаві образи гетьманів і козаків, дуже приємні були норманські пейсажі п. В. Перебийноса, у якому так почувається багато свіжости і повітря; дуже гарні гуаші п. Кричевського, особливо один з характеристичних краевидів Парижа на Норт-Дам; п. Савченко-Більський виставив кілька пейсажів, з яких осінь з пожовклим листям звернули загальну увагу; дуже викінчені були праці п. Андрієнка (олійний малюнок дівчини-танцюристки, гуаш-Українки); п. Л. Перфецький дав кілька декоративних нарчерків і цікаву боєву картину — атака кінноти, до яких він має найбільше смаку. Кілька олійних образів, інтересно трактованих пейзажів виставив п. Поляків. Звернув чималу увагу на себе й новий серед Українців, маляр, п. Палтов, що веставив незвичайно витончені й гарні свої мініятури на східні теми і дві ікони.

В тій же салі стояв великий стіл з чудовими ґравюрами п. п. Савченка-Більського та Омельченка, який прикрасила своїми творами також знана і поважана наша малярка пані Софія Левицька.

Але особливу увагу чужоземної публики звертало на себе народнє мистецтво: коло двох кіосків, які влаштувано в двох протилежних кінцях салі, ввесь час стояв натовп і імпровізовані продавці ледви встигали випродувати прекрасні вироби, що їх прислало „Українське Народнє Мистецтво зі Львова. Кераміку і деревляні вироби розкупили майже всі, а було там понад сто предметів. Пані захоплювались нашими справді прекрасними вишивками.

Отже чужинці мали тут в цих двох салях відгомін цілої багатої народньої і модерної української культури. І в кожного зявлялося сумне питання: — і цей нарід доведено до голоду, до людоїдства...

Народу було багато. Нема сумніву, що такої бучної української маніфестації ще не було у Парижі. По приблизньому підрахунку, від 3-тої до 7-мої години перебувало більше тисячі осіб, абсолютна більшість яких належала до французького громадянства, членів і прихильників Комітету Франс-Оріян та наших приятелів. Були представники і інших націй: Грузинів, Азербейджанців, Горців, Вірменів, Туркестанців, Поляків, Румунів, Англійців Росіян, Жидів, Греків і т. і.

Голова Комітету Франс-Оріян і вся президія прибули в цілости і сиділи в перших рядах; був присутній відомий приятель України, депутат Євен; багато депутатів і дипльоматів понадсилали на руки Комітету свої співчуття меті маніфестації й виправдання своєї відсутности; серед останніх слід відмітити депутата Суле, заступника голови закордонної комісії палати, депутатів Моліне і Валя, ґенерала Табуіса — був. представника Франції на Україні, що жиє в Ренах, був. депутата маркіза Маґальона, старого нашого приятеля, амбасадора Нуленса т. д. Голова грузинської републики, пан Жорданія, зробив велику честь, прибувши на це свято.

Свято затяглося аж до 8 години. Загальний настрій, не дивлючись на величезний натовп, був дуже інтимний. Багато сприяв тому буфет і музика (попурі з українських пісень), що грала підчас перерви концерту.

Залита електричним світлом саля була вся уквітчана прапорами українськими і французькими. Всі Українці, що могли в цей день увільнитись від праці (але таких було не так багато), без ріжниці політичних напрямків, були присутні і хто чим міг, допомагав. Але цікаво відмітити, що й французька молодь відгукнулась і чимало студентів були за розпорядчиків у салях, чим дуже допомогли зразковому порядкови.

Трудно було рахувати на великі прибутки, маючи на увазі і видатки дуже численні, звязані з організацією маніфестації, але і з цього боку все пройшло, як нас повідомляють, гаразд: видатки не тільки будуть покриті, але є надія, що кілька символічних посилок вишлеться від Франції голодній Україні.

СОЮЗ НАЦІЙ ПРО БОЛЬШЕВИКІВ У КИТАЮ

Відомий делеґат Союза Націй для технічного співробітництва з Китаєм, Райхман, оголосив своє справоздання від дня свого призначення до 1 квітня ц. р. В нім згадується про становище провінцій, занятих большевиками. Для характеристики його наводимо телеґраму головної команди до китайського уряду, в якій між іншим говориться:

„Земельна політика червоних бандидів є нічим іншим, як їх засобом війни, звичайнісеньким грабіжництвом. Це не політ а у властивім розумінню цього слова, а стратеґічний засіб. Зпочатку бандити уладжують ніби розподіл землі, щоб при бити до себе селян. Пізніше, осягнувши свою мету, вони поділяють землю в той спосіб, що найбільш родючі парцелі дістаються членам їх власної (комуністичної) партії, а решту розділюють у залежності від особистих симпатій чи антипатій. Більше того, червоні бандити терплять також рільничий визиск, наслідком чого замісць старої кляси землевласників, винищеної без милосердя, виникає негайно нова землевласницька кляса. Щоби поборювати змагання селян заощаджувати та збирати зароблене, червоні бандити переводять часто те, що вони називають переглядом господарств, та переслідують селян, які їм видаються „багатими чи заможними". Коли переводилося перший переділ землі, багато землевласників згинули з їх родинами. При контролі нових господарств над їх власниками тяжко знущаються, їх збіже та іншу власність відбирають насильством. Червоні роблять це тому, щоб позбавити селян особистої власности на землю та продовжити час „червоного убожества" і примусити тимсамим доповнювати лави червоних бандитів та битися за них. Така є тактика і стратеґія бандитів, і багато селян, що дали одурити себе, зробилися їх жертвами". Що московські аґенти тримаються в Китаю тактики, випробуваної на Україні, в тім нема дива. Дивно лише, що Союз Націй, який оголошує таку характеристику большевиків у Китаю, має намір приняти до себе їх представників. — (Укрбюро, Женева).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

СПОСІБ АВТОКРАТІЇ.

Які два тижні тому англійський картуніст Лов нарисував сатиру на примусовий запал у націстичних демонстраціях. Рисунок представляє похід робітників на 1. травня. Машируючі парадним маршем учасники несуть ріжні прапори, як: Кара за брак запалу 20 марок! Кара за непоказування радости 20 марок! Хай жие наш лідер: кара за невеличання його 23 місяці тюрми! Попри дорогу, котрою йде похід лежать жовніри з машиновими крісами, виціленими на демонстрацію.

Коли це виглядало на перебільшення, то до тижня появилися справжні розпорядки німецького уряду, котрі накладали ріжні кари на тих, які не проявляють відповідного одушевлення з реформ уряду та критикують уряд.

СПОСІБ ДЕМОКРАТІЇ.

В Америці набрала широкого розголосу дебата між Джансоном, головним адміністратором уряду відбудови краю, та Даровом, головою Ради Перегляду Відбудови Краю. В своїй відповіді на відповідь Джансона Даров передовсім протестує проти подражнення ґенерала критикою:

„Як занепокоєна душа ґенерала відзискає свій спокій, — якщо вона колинебудь його відзискає — то я відважуся піддати йому дві думки. Перше, що це дуже не лицює людині, котра має публичний уряд у цім краю, займати таке становище, неначеб край був його приватною власністю, а всяка критика його суспільної діяльности була образою для його особи. В демократії нема нічого, що стоялоб понад критикою; а якби щось таке було, то демократія пересталаб існувати".

ДЛЯ ВСІХ ОДНАКОВОЇ МІРИ.

Для допомоги Жидам у Німеччині збирають американські Жиди міліони долярів. Їм до помочі стає віроісповідний комітет, у якому попри представників протестантських організацій є теж представник католицької допомогової організації.

Не завидуємо Жидам, що вони потребують допомоги. Але чому не видно було цих скорих християн, коли на Україні й на Кавказі був голод? І де були при тій допомоговій акції Жиди?

ВІДВАГА — ПОХВАЛЬНА РІЧ.

Недавно в „Свободі" був допис, у котрім автор питався, як виховувати в дитині відвагу. В запиті не було сказано, але між стрічками можна було догадатися, що відвага є все доброю признакою.

А ось у Бруклині, Н. Й., 5-літній Алвін Мос хвалився своїм товаришам на вулиці, що він думає бути летуном, і спеціяльно буде скакати з літака при помочі легкопаду. Товариші взяли його слова за пусту перехвалку й казали, що він не має відваги скакати з висоти. Коли він запевняв їх, що має, вони сказали йому: „Ану, покажи, що маєш відвагу: зіскоч з першого поверха!" Хлопчина доказав, що він має відвагу, і скочив з висоти 12 стіп на муроване подвіря. Він уже власними силами не встав. Діти побігли сказати про це родичам. Ці завезли „героя" до шпиталю. Лікарі кажуть, що він має розбитий череп, але висказують деяку надію, що вилічиться.

Як поправиться череп, то цікаво, чи поправиться його розуміння відваги.

Ф. Гер...

ПОГОНЯ В ГОРАХ.

Епізод при кінці українсько-польської війни.

2)

Патруля пішла і вернулася з Пакулою. Прийшли також пару робітників. Пригнала їх цікавість і Пакула просив їх, щоби пішли з ним, бо може будуть йому потрібні на свідків. Був блідий і трясся. Вгадував, що підозріння впало на нього. Він, вислужений жовнір, знав воєнне право; знав, що як у часі війни цивільний втиркається у воєнні справи, показує ворогови дорогу, ще й влекшує йому напад, мордуючи патрулі, то воєнне право кождої армії карає такого смертю.

Зійшовся полевий суд. Свідками були ранений Розворич і Оравський. Оба під присягою зізнали тільки те, що кождий з них бачив і чув. Пакулі не помогло, що перечив, кажучи, що в тім часі був на зрубі з робітниками. І робітників переслухали. Вони посвідчили, що Пакула був на зрубі, та не прийшов разом з ними. Прийшов аж тоді, коли робітники вже давно зачали свою роботу.

Пакулу засудили на смерть, відвели на бік і розстріляли.

Українці держалися в сих сторонах до зими. Неожидана й підступна інвазія Румунів зчинила паніку й українські відділи подалися назад. Від заходу стала сунути страшна пімста, якої жертвами падало безборонне цивільне населення.

Одного дня на лісничівку прийшла вість, що Ляхи обсадили повітове місто. Ще того самого дня в полудне зявився на лісничівці Павло Збудинський, брат лісничової. Був учителем в селі зараз під містом. Зявився з випханим плечаком.

— Ти куди вибрався тепер в зимі? — спитв його лісничий. — А може Ляхи вже зачали урядування і зльокавтували тебе?

— Ще гірше. Я ледви з життям втік. І ти мусиш втікати. Ви всі.

— Та чого? Ми не військові, ніякої участи у війні не мали.

— Ти свідчив проти Рудольфа Пакули.

— Як суд покликав мене на свідка, то я мусів свідчити. Як свідок, я мусів казати правду.

Ляхи кажуть інакше. Вони кажуть, що то не був суд, і що то взагалі не було військо. Вони кажуть, що Українці війська не мали і не мають. Кажуть, що то були бандити. Кажуть, що обовязком кождого Поляка є мордувати таких бандитів і Пакула виконав свій обовязок. За се не суд скарав його смертю, а бандити замордували його. Кажуть, що хто проти нього свідчив, той був спільником бандитів і співвиновником душогубства.

— Себто може я? — спитав Оравський?

— Ти і жертва справжнього бандитизму, Розворич.

— І він?! Тому, що сказав, хто його пробив ножем?

— Так. На ньому вони вже пімстилися. Арештували його, засудили на сто буків і на розстріл. Присуд зараз виконали.

— Неймовірне!

— Мало того. Пімстилися на цілій родині. Командант покликав до себе брата розстріляного Пакули, Бартоша Пакулу, і дав йому повновласть зробити, як завгодно, з родиною замордованого Розворича і з її майном.

— Бартош Пакула, то звісний на цілу околицю конокрад і злодій. Він вік свій звікував за вязничними решітками, бо як одної днини вийде на світ божий, то найдалі до тижня вертається за решітки.

— Сей Бартош Пакула зібрав ватагу з таких як він сам, вхопив тата, маму і двох братів Петра Розворича, закатував їх на смерть, їх працю розграбив. Нею поділилися його товариці, він сам взяв в посідання хату і ґрунт Розворичів.

— Як з Розворичем таке сталося, то не виключене, що вони й до мене, до нас всіх возьмуться, — сказав лісничий.

— Не лиш не виключене, а цілком певне. На моє щастя, між бандитами Бартоша Пакули є такий, що мені багато завдячує, і він в ночи перестеріг мене, що мене жде. Я таки зараз в ночи порозносив до сусідів усе те, що в моїм мешканню мало якусь вартість. Гроші, які маю, деякі цінніщі дрібниці пішли до плечака, револьвер до кишені і ось я опинився у вас.

— Хіба не лишишся у нас, бо і нам не лишатися тут.

— Я вже знаю, який їх плян. Військо хоче дістати тебе в свої руки, щоби з тобою зробити так, як зробили з Розворичем. Та се військо, військо трусів, боїться прийти сюди. Ті лицарі гадають, що в горах є ще українські відділи, і що за кождою скалою, за кождим кущем, присипаним снігом, засідка. Вони вигідні люди. Наймили Пакулу Бартоша, щоби їм приставив тебе живого, або приніс їм бодай твою голову. За се заплатять йому твоєю працею. Буде мати право взяти все те, що знайде в хаті, в коморі, в стайнях.

— Такі, як Пакула і його товариші, справді небезпечні. Вони в сих горах знають кожду пядь землі, кожде деревце, майже кождий кущик. Вони тут визнаються ліпше як я, бо вони в сих лісах працювали від дитини. Маючи проти себе таких посіпаків, нам не вільно гаятися. Треба втікати таки зараз. Очевидно за кордон, до Чехословакії.

Лісничова не чула цілої сеї розмови, бо в кухни ладила для брата закуску. Тепер Оравський закликав її, розказав їй, яка їм грозить небезпека, і вона зараз метнулася визбирувати всю біжутерію, яка була дома, і зараз стала переодягатися в тепле білля.

В хаті був ще батько лісничого, Микола Оравський. І йому небезпечно було лишатися. І він став збиратися в дорогу.

Всі четверо скоро були готові, бо з собою годі було взяти більше як се, що влізлося в кишенях і в плечаках. Решту треба було лишити на поталу бандитам.

(Дальше буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ЗВІДКИ БРАТИ ЗНАННЯ ПРО ВИХОВАННЯ

(З нагоди дискусії над справою виховання дітей).

У дописах п. Букати про виховання та в редакційних увагах до цих дописів згадувано часто вислідн ріжних виховників. Деколи наводжено з них цілі уступи. П. Буката каже з цього приводу, що наведені слова мають доказати це і те. Другий раз він каже, що існують ріжні теорії про вихованя дітей, і кождому вільно брати собі такі, які йому подобаються.

Ці вислови висувають як перше питання при науці виховання: звідки беремо це знання?

Відомо, беремо від тих, що цікавляться дітьми, а спеціяльно їх вихованням. Та дітьми цікавляться майже всі люди. Родичі зацікавлені вихованням, як справою, що дотикає їх особисто. Інших людей, як професорів, акушерів, дитячих доглядачок, „суспільних робітниць", тощо, ця справа цікавить професіонально: з того вони хліб їдять. Політиків цікавить ця справа через те, що від виховання дітей залежить будучність великих суспільних рухів.

Завважили, що часто найбільше про цю справу говорять ті, котрі самі дітей не мають і з дітьми не мають ніякого досвіду. Їх інтерес до дітей звичайно виходить з їх бажання відплатити собі за нещасну молодість. Родичі мають особистий інтерес до дітей: вони хочуть мати добре виховане потомство. Вони цікавляться дитиною від її народження до своєї смерти. Вчителі мають трохи інакший інтерес до дітей, як родичі. Психольоги, котрі дітей самі не виховують, а студіють, як інші люди їх виховують, мають інший інтерес, як родичі або вчителі.

Люди цікавляться вихованням дітей від непамятних часів. Навіть на найнижчому ступні культури людина вже має якісь думки про виховання дітей і якесь виховання практикує. Відношення виховників до дітей на протязі віків значно змінялося. Люди приходили до переконання, що старі способи виховання в дечому недомагають, що їх треба поправити. Та справлювання виховання не йшло гладко: старі способи виховання все лишали по собі сліди, пересуд у користь старого виховання. Навіть найбільше вченому чоловікови трудно від цих упереджень звільнитися. Він усе мусить боротися зі своїми упередженнями. Він звичайно має якусь улюблену думку або звичку, яка йому не дає приняти нового досвіду. Особливо тяжко йому це зробити тоді, коли новина зачіпає його чуттєво, коли йому вдається, що його ціле ество перевертається, якщо він прийме нову думку. Тому то нині так високо цінять досвід тих людей, які вміють на справу подивитися без ніяких упереджень, себто досвід правдиво вчених людей.

Вчені виховники знають більше про виховання дітей, бо вони цею справою займаються професійно. Вони займаються збиранням досвіду не тільки свого, як це роблять родичі, але досвіду з величезного числа родичів, учителів і дослідників. Коли вирине якась нова думка про виховання, вони часто роблять практичні проби з тою думкою, а потім дальше довго слідять, чи вона правдива. При своїх дослідах вони дивляться добре за тим, щоби вислідн нової методи були ясні, себто, чи якісь побічні чинники не каламутять їх висліду.

Це нам показує, що фахові виховники та дослідники виховання чим далі, тим більше знають про виховання. Вони знають на всякий випадок більше, як пересічні родичі. Дослідів над вихованням робиться нині незвичайно багато. У нинішніх часах за десять літ зроблять у цій справі більше, як давніше за ціле покоління, або ще давніше за сто літ.

Це нам дає деякі провідні думки про те, звідки брати знання про виховання. Назагал можна сказати, що досвід родичів, котрі звичайно до справи виховання власних дітей зовсім не підготовані, не варта багато. На всякий випадок, багато менше, як досвід учителів, які звичайно краще до цього підготовані. Найбільше варта досвід тих професійних людей, які мають до того спеціяльне підготовання та цею справою займаються заводово й науково. Серед учених знову давніші варта звичайно менше, як новіші. Між ученими того самого часу одні вміють на справу виховання дивитися більше без упереджень, як інші. Тому, чим хто має кращий ум, чим більше він безсторонний, тим краще послугуватися його досвідом.

Тому не можна сказати: ваш професор каже ось-таке, а я знайшов книжку, яка каже онтаке. Є книжки писані людьми, які справу знають; а є книжки, писані неуками. Книжки других не варта стільки, що книжки перших. Дейвид Сібері, приміром, котрого думки наводжено в редакційних увагах, це досить широко відомий практичний психіятр. Його книжка „Гровінг інто Лайф" появилася вперше в 1928. році. Колиб його вважати тільки популяризатором, то Джан Дж. Б. Морган вже признаний спеціяліст. Це професор психольогії в Нортвестерн Университі. Його книжка про психольогію дитини вийшла в 1931. році. Інші вчені виховники, котрих слова наводжено, це теж нові вчені, котрі виступали на конгресі для виховання характеру в Шікаго в 1928. році. Вони могли подати певно останні вислідн наукових дослідів з поля виховання дітей.

Коли п. Буката наводить слова Гр. Наша, Сутерляна, Герцена, Драгоманова, Ернеста Р. Гула, С. Русова, то щоби читачі могли виробити собі думку, скільки варта їх погляди, наскільки вони видержали критику фаховців, наскільки вони не перестарілі, він зробив би добре, якби подав, хто це Гр. Наш, і Сутерлян, і Герц, і Драгоманов, і Ернест Р. Гул, і С. Русов. У науці про виховання, як у всякій іншій науці, є ріжні думки й теорії, і кождий може собі вибирати таку, яка йому промовляє до розуму, чи до чувства, памяти, що й у цій науці, як у всякій іншій, думки, які колись мали широку популярність, нині часто закинені всіми як безвартісні. Такі закинені думки мають вагу тільки історичну: вони нам показують, як така фальшива думка про вихованню повстала, які вислідн дало її практичне применення, як люди дійшли до переконання про її фальшивість. Тому, читаючи чужі думки про виховання, треба дивитися, чи не приймаємо ми за щире золото думки, котра людським досвідом уже доказана неслушною.

Мусій Степанчук.

СВЯТИЙ НАШ ХРАМ.

На видному горбочку, між липами у тіни,
Де перші лучі сонця у ранці дня гостюють,
І хрест святий у церкві побожно так цілують,
Звідтам нам ясність била віки цілі без зміни.
Там храм святий пишаєсь, святиня всіх і всього:
Всіх таємниць життєвих і сили і надії.
Там ми носили в серці бажання пресвяті
І йшли до щастя й долі із вірою у Бога.
Там дзвони нас взивали в святі дні до молитви
Й помершим предкам нашим на вічну память грали,
У день і серед ночі трівогу все звіщали;
На клич їх ми ставали із ворогом у битви.
Там вся краса, культура і мораль вся скриваєсь,
Усі чуття любови, вся святість Творцем дана:
Братерство, згода, гідність і вдячність і пошана
І все, все, чим ми жили, там в душу нам вливалось.
Про наші лихоліття, про щастя й дні яскраві,
Лиш ти, святий наш храме, все можеш розказати,
Бо ти нас хоронив все й пестив, як рідна мати,
Один ти знаєш наше і горе і всі болі.
Під твоїм омофором громадно ми збирались:
До Бога мольби слали і скарги і подяки,
Кріпили сили свої, кресали міць й завзяття,
Дітей і внуків своїх там в світ благословляли.
Ох! Скільки щастя було між липами отими:
Там прадідівську славу ми з роду в рід ховали,
Із гаївками внукам її передавали,
А дзвони славу несли з піснями голосними.
У затишку отих лип, під шум таємний листя,
Любов свята там жила і серця пізнавались;
В святому храмі діти там в путь життя вінчались,
А дзвони вигравали, бажаючи їм щастя.
Ох! Скільки дзвони ті могли би оповісти
Про муки й злидні наші, про панщину й кріпацтво,
Про ворогів лукавих, сваволю їх й лайдацтва,
Їх злочини, знущання, нашої смерти сіти!
Ох, свідки справедливі! Святії наші дзвони!
Ви бачили ті сльози мамів й батьків старенських,
Що плакали по втраті дітей своїх маленьких,
Як їх Татарин й Турок в ясир гнав безборонних.
Ви чули всі ридання і стони смертних болів,
Як ляцький і московський нагай свистів у селах,
Як молодь в світ за очі втікала невесела,
Шукала по чужинах ліпшого щастя й долі.
Ви били на алярми у походи козацькі,
Про подвиги й побіди ви світу голосили;
Ви бачили козацтва могутні наші сили,
Шабель лицарських блиски і бунчуки гетьманів.
У золотом покритім святим „Софійськім" храмі
Богдан там наш молився і вірний син Мазепа
Щоб Бог хранив Вкраїну від напасти й халепи,
Щоб вільні діти їли свій хліб землиці мами.

**
*

І днесь з „Софії" й Львова, з храму „Святого Юра",
Несеться тайний гомін підземного ридання
Дідів й батьків, що впали у муках і стражданнях,
А дзвони сумно грають: „Народ в ярмі, в наругах".
О, храме! Святий храме народу, що в руїні!
Згуртуй діток побожних під своїм омофором!
Нехай ще раз весело святі заграють дзвони,
Щоб храм всіх нас вільний став — **землиця**
[України!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ЕМБРІДЖ, ПА.

Відчит делегата націоналістів.

Заходом 36 відділу ОДВУ влаштовано дня 17 травня сходини, на які запрошено гром. О. Грибівського, висланника Організації Українських Націоналістів. Вечір випав надзвичайно гарно. Прибуло стільки людей, що не стало місць на сидження.

Гром. Іван Новаковський був впорядчиком свята і покликував бесідників. На самім початку виступив хор укр. прав. церкви, під диригентурою дяковчителя Івана Гося, і відспів 3 пісні, які нагороджено рясними оплесками.

Про те, як ми розуміємо діяльність О. У. Н. та її представника п. Грибівського, говорив о. Омелян Мицик.

Делегат, гром. Грибівський, виголосив довгу бесіду, в якій зясував наше положення під окупантами, наші болі й боляки та обговорював способи, себто ліки на ті болі й рани. Нам треба зліквідувати ті боляки. І неможливо лякатися жертв, коли хочемо будувати державу власними силами. Ми стояли в історії нераз на роздорожу, бо не вірили у свої власні сили. І тому гляділи то на Москву то на Варшаву, на соціялістичний інтернаціонал і т. п. А треба, щоби защіпити тепер іншого духа в нове покоління, яке вірилоб у свої сили і для якого Україна булаб понад все.

Промова була перерывана частими оплесками на знак, що присутні погоджуються з вводами Шановного Гостя.

Потім виступили танцюристи школи В. Авраменка під проводом учителя Миколи Арсенича. А по них попрошено до слова о. д-ра М. Копачука. Бесідник взивав до єдности. Казав, щоб щезнула між нами ненависть, а зросло поважання одних до одних і до своїх провідників. Кінчив тим, що ніхто нам не поможе, як ми самі собі не поможемо.

Переведено збірку і зібрано $23.50. По збірці п. Галя Галаґан вручила Делеґатови Грибівському китицю живих квітів, а о. Копачук підніс „Многая Літа" Делеґатови і його орґанізації. Дел. Грибівський щиро подякував за те все і заявив, що це „Многая Літа" є призначене для наших Братів у рідним краю, щоби лекше стерпіли ляцьке ярмо та ще завзятіше боролися за визволення.

Сходини закінчено відспіванням національного гимну. Отсе тільки коротенький начерк з того вечора, бо на більше треба би багато місця в газеті. Зазначимо, що все відбулося в найбільшім порядку і в найбільшій згоді. І отсе є вказівка для інших громад, як влаштувати такі сходини, щоби була з них користь для справи.

Іван П. Федан,
Т. Грицик,
секретарі.

ФІЛАДЕЛФІЯ - ФРЕНКФОРД, ПА.

Вечір молоді.

При Українськім Горожанськім Клюбі знаходиться українська школа, яка закінчила дня 20. травня шкільний рік прекрасним вечірком. Діти виступали під проводом свого учителя, п. Митра Пасічника, з піснями і декламаціями, а їхні відповіди вказували наглядно, що діти зробили в українській мові й у знанню української історії великий поступ.

Відбулася теж спільна вечеря, яку відкрив гром. Кобель, предсідник громади. Справоздання з цілого шкільного року здав учитель М. Пасічник. Потім промовляли ріжні громадяни. Переведено теж збірку на школу, яка принесла $32. Закінчив вечерю гром. Іван Сорока, вказуючи на добро зі школи.

Всі присутні набрали переконання, що добре ведена українська школа може легко придержати дітей при українськім народі. Тому всюди, де тільки живуть Українці, треба нам не жалувати труду ні гроша на те, щоби мати в себе добру українську школу.

Олекса Дьорка.

ОЗОН ПАРК, Н. Й.

Свято Матери.

Дня 13. травня було в нас „Свято Матери", уладжене 35 відділом Союза Українок. Я дуже радий, що був на нім, бо пережив багато гарних вражінь. Наш Союз Українок працює енергійно. Ось недавно вислав $50 на поміч Рідному Краєви. І звертає пильну увагу на молодь. А це тепер найголовніше. На святі побачив я за столом багато матерей і батьків і багато дорослої молоді, що вже виходить в люди. Між тою молоддю побачив я членів У. Н. Союза й це мене теж врадувало. Побачив, що не марна праця нашої організації, бо з тої праці є вже плід: свідома достаточа молодь. Бачу на своїх власних дітях, яку велику прислугу зробив У. Н. Союз нашій еміграції, видаючи „Юкрейнієн Віклі". Скільки то знання про Україну дійшло через нього до молоді. Я побачив, що вже з молоді можуть гарно промовити. Чув, як по англійськи молодий Евген Чорний говорив про посвяту матерей та про пошану молоді до її батьків і матерей. Приглядався, як то молодь жартувала собі з М. Жатковського, молодечого секретаря відділу 391 У. Н. Союза. Чув жарти гром. Івана Оріяна і т. п. А все те було культурне.

Не дописала тільки збірка, але тепер всюди повно невдач на фінансовім полі й нема чого тим журитися.

За те свято треба дати признання Союзови Українок. За те, що памятав за матері в тім розумінні, що які мами, такі будуть і діти. Свідомі й патріотичні українські мами виховають і свідомих українських дітей.

Н. Костів.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

В память О. Басарабової.

Дня 15 квітня влаштував Український Червоний Хрест, від. 30, концерт у память Покійної Ольги Басарабової. По Службі Божій відправлено панахиду по народній мучениці, а членці стояли підчас панахиди в одностроях. Місцевий парох, о. А. Пристай, виголосив зворушаючу проповідь.

Вечером відбувся концерт, в нім взяв участь хор „Бандурист" під проводом п. Н. Кісіля. Вступне слово виголосив о. Пристай, а панна Голубович представила учасників концертової програми. Зі сольовими піснями і дуетом виступили панни Марія Бурбела й Марія Матвійчук, а акомпаніювала їм П. Павлина Федишин, котра виконала ще й сольо на пяні. Співи випали дуже гарно.

Святочні промови виголосили п. Анна Гладун і п. Марія Близнак з Центральної Управи Червоного Хреста з Ню Йорку, які нагороджено гучними оплесками. Декламації в память Пок. Басарабової віддали п. Анна Гладун і Марія Бурбела.

По вечері члениці влаштували перекуску з чаєм, подбавши самі про ту перекуску на свій кошт. З тої нагоди подарував відділови $5 гром. Пантелеймон Тодорчук, за що йому належиться щира подяка.

Вислано теж $10 до Обєднання на боєву акцію.

Ольга Небор.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА.

Дня 6 травня ц. р. відомому українському діячеви, організаторови „Січей" та Леґіону Українських Січових Стрільців, д-рови Кирилові Трильовському минуло 70 літ.

Д-р Трильовський проживає тепер у містечку Гвоздець, коло Коломиї, у великім нужді. Ввесь свій вік присвятив він праці на народній ниві, не хотів збивати майна з народньої праці. І тепер, вже в поважній старости, не кидає ще народної роботи, дає відчити на зборах, анкетах та по читальнях, працює і як письменник. Помагає йому в праці і його дружина, вірна товаришка, чим тільки може, але недостатки не дозволяють навіть закупити конечні ліки.

Колиб кожне українське національне товариство в Канаді і Злучених Державах дало йому допомогу бодай по кілька долярів, то в такий спосіб можна би допомогти д-рови Трельовському і його старенькій дружині. Відомо, що в Злучених Державах існують Січі й інші національні товариства імени д-ра Кирила Трильовського, є Народні Доми його імени і в Канаді. Святим обовязком у першу чергу цих товариств допомогти по змозі свойому патронови. Найкраще було би, щоби в кожній громаді перевести відсвяткування ювилею 70-ліття д-ра Кирила Трильовського, а дохід з ювилею призначити йому на допомогу.

Ми мусимо подбати про наших заслужених людей, що ціле життя присвятили для української народньої справи.

Негайна поміч необхідна.

Дмитро Соляничь,
Саскатун, Саск., Канада.

ДАЛЬША ЛІКВІДАЦІЯ „САМОСТІЙНОСТИ" Т. ЗВ. СОВІТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

(УП) Московсько-большевицька газета „Известия" з 23. 4. 34, повідомляє, що Москва рішила переорганізувати Народний Комісаріят Радгоспів. Як причину подають, що той комісаріят не вспів упоратися з вложеними на нього завданнями. В комісаріяті зліквідовано 18 спеціяльних відділів, а на їх місце створено 6 нових, більше сцентралізованих, а саме: зернових радгоспів, мясно-молочних, свиноводних, овечих, науково-дослідчий відділ і **спеціяльні політичну управу.** Для покращання звязку комісаріяту з радгоспами й трестами встановлено спеціяльні інспектури. В першу групу інспектур кождого відділу входить Україна з Кримом та дівнічним Кавказом. Подібну реорганізацію переведено й у самих трестах та радгоспах. На чолі тресту стоїть начальник з двома заступниками, з яких один займає пост політичного комісара (читай ГПУ — Ред.). Таксамо на чолі совхозів стоять директори, яких назначує прямо Москва. Тут також є політичний комісар. Всі радгоспи, що підлягають тому комісаріятови, мусять бути зорганізовані по встановленій згори схемі. Найменше повинні мати радгосп 9 начальників, а крім того багато помічників (буде кому їсти хліб, але не буде кому працювати. — Прим. Ред.) Реорганізація повинна бути проведена не пізніше як 1. 6. 1934. Найважнішим з цієї постанови є те, що постановлено ліквідувати по всіх республиках, так званих уповноважених попереднього московського комісаріяту, а встановити нових (Москалів, — Прим. Ред.). Отже ясно й мирольобні большевики придержуються засади, що „не було, нема й бути не може". Все під команду Москви.

ЯПОНСЬКА „ВІСКА".

Останніми часами в ріжних краях, які давніше купували англійську горівку — „віску", попит на цей напиток став меншати. Виясенилося, що причиною того є те, що Японці кинули на міжнародні ринки дуже багато японської „віски". Їх „віска" нічим не уступає шотляндським виробам, зате багато дешевша.

„Дейли Телеграф" зацікавився тим, як то Японці викрили так дбайливо укривану тайну фабрикації „віски". Ґазеті вдалося вивідати таке:

„Кілька літ тому до Шотляндії приїхала більша прогулька туристів. Японці, що поводилися, як звичайно, дуже чемно, виявили велике зацікавлення, а гостинні Шотляндці їм нічого не відмовляли. Тому теж це було причини відмовити японським туристам відвідати також велику фабрику „віски". Своє бажання, відвідати фабрику, пояснювали тим, що в Японії дуже люблять цей сильний напиток і що туристи, після повороту до Японії, зроблять на своїх земляків велике враження, коли могтимуть почванилися, що бачили, як то фабрикується той напиток.

„Ці підлесні слова зробили враження на директорів фабрики „віски". Вони не лише зазнайомили Японців з усіми подробицями фабрикації того напитку, а й нічого не мали проти того, щоби цікаві туристи поробили собі деякі записки в записниках.

„Потім туристи вернулись до Японії, а Шотляндці за два роки стали проклинати той день і годину, коли то зрадили Японцям тайни фабрикації „віски". Вернувшись до Японії, ті „туристи" відкрили в себе фабрику „віски", яка стала конкурувати з шотляндськими виробами по всьому світі".

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член від. 294 У. Н. Союза, складаю сердечну подяку головним урядникам нашої організації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі мені стали великою поміччю у моїм тяжкім положенню. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Микола Скоренький,
Елизабет, Н. Дж.

— Де ти був так довго?
— Я був шість місяців у подорожі.
— Ти, так довго в подорожі? А чомуж ти не вніс апеляції?!

—о—

— Мамо, чому люди роблять лови на львів і тигрів?
— Бо вони вбивають звірята.
— То чому не роблять ловів на різників?

ПРОТОКОЛ ШЕСТОГО КОНГРЕСУ „ОБЄДНАННЯ".

Шестий Конгрес „Обєднання" відбувся дня 3-го листопада 1933 р. в Пенсилвенія Готел, Ню Йорк, Н. Й.

—о— (9)

Внесення і запити.

В. Кедровський: В імени бувших старшин, зорганізованих у Воєнно Наукове Товариство в Чехословаччині, які надіслали на його руки прохання за уділення їм відповідної матеріяльної помочі, пропонує, щоб Обєднання визначило для них відповідну суму.

Д-р С. Демидчук: — говорить про: а) конечність навернення на українство існуючого ще москвофільства й зближдення до підкарпатських Українців, та освідомлення їх в українськім дусі, вживаючи до цього відповідних засобів;

б) потребу сталого пресового бюра при Обєднанню. На домівку такого бюра пропонує порожній дім гр. католицької церкви при 7-мій вулиці в Ню Йорку, де є навіть готові всякі урядові прилади;

в) Всеукраїнський Конгрес, який з часом повинен викристалізуватися внаслідок скликування ось таких конгресів, як нинішній Обєднання.

Найголовнішою однак потребою для нас, перед таким важним завданням, які ми маємо сповнити, є мати власне пресове бюро.

Д-р Мишуга: — а) читає статтю одного українського, нібито народнього часопису в Америці, в якій пишеться про українські протибольшевицькі протести як про гітлерівську інтриґу. Звертає увагу на те, що це не перший раз ломить цей часопис громадянську солідарність, і то якраз в таких болючих для нас моментах, як ось тепер.

б) Для доповнення соборницького характеру нарад нинішнього Конгресу подає до відома, що на столі президії знаходяться реферати, надіслані з Західних Українських Земель, які обговорюють незавидне положення української національної справи на цих землях, та яких одначе не можна було вповні прочитати задля браку часу. Зате вони будуть друковані в пресі.

в) Читає письмо-прохання від Товариства Опіки над Українськими Інвалідами зі Львова. Це товариство просить, щоби решту грошей, надісланих українською еміґрацією з Америки на будову дому для інвалідів, яка лишилась по вибудуванню такого дому, позволити йому вжити на виплати ренти та на інші видатки. Гроші ці товариство опісля назад зверне на Дім Інвалідів, або на іншу подібну ціль.

Т. Свистун: — вносить, щоби позволити цьому товариству вжити цю решту грошей так, як воно бажає. Попирає його **о. Каськів.**

Д-р Мишуга: — пропонує, щоб у загальній формі Конґрес висловив уповаження для Обєднання, щоб воно мало право часами вжити дещо від всіх пересиланих грошей до краю на такі пекучі потреби, як от та, про яку згадав п. Кедровський.

о. Каськів: — пропонує, щоб Обєднання мало право обтягнути що місяця $100 на всякі такі цілі.

Т. Свистун: вважає, що треба виливати на громадянство, щоб воно само відкладало на всякі такі цілі, або уповажняло Обєднання до обтягання деякої суми від своїх пересилок до краю.

В. Кедровський: — противиться думці о. Каськова, щоб Обєднання обтягало на такі цілі місячно по $100.

Сеткевич: — годиться з вище висловленою думкою п. Свистуна.

Бурдига: — також годиться із думкою п. Свистуна.

Павчак: — каже, чи не було б добре, щоби товариства, які є членами Обєднання, платили до Обєднання річно по $5, з чого можна би вжити частину і на такі власне потреби, про які мова.

Драпак: — знову годиться з думкою п. Свистуна.

о. Дмитрик: — також годиться з думкою п. Свистуна.

Семенина: — звертає увагу на це, щоби не давати дуже широких проєктів, бо їх тяжко буде зреалізувати. Він вважає, що не треба спеціяльних бюр пресових, бо нема на те людей та гроша.

Д-р Мишуга: — навязуючи до справи обтягання із пересилок на пекучі потреби, каже з переконання, що всякі „оподаткування" кінчаються невдачею й тому такі пропозиції є дуже непрактичні.

Зазвиває до започаткування фонду на видання готової вже до друку книжки про Україну, яка буде дуже цінним засобом для нашої закордонної пропаганди. Також звертає увагу, що громадянство повинно звернути Обєднанню належні суми за забрані до поширення примірники книжки „Поліш Атроситіс ін Юкрейн", виданої з приводу „пацифікації" в Галичині.

На порушену кимсь попередньо справу, чому не проголошують таких пересилок, як ці для родини Біласа і Данилишина, та інші подібні, відповідає, що, поперше, ці пересилки звичайно були дуже малі, щоби їх прологошувати, подруге, нераз такі пересилки годі, а то й нерозсудно булоб прилюдно слати там, де їх жертводавці призначають. (Як ось родинам Біласа чи Данилишина, за які Поляки можливо тягалиб за це по судах та арештах).

о. д-р Клодницький: — навязуючи до справи фонду на вагу потреби, каже, що не треба навіть спеціяльних в цій справі резолюцій, лише хай уряд Обєднання полагоджує ці справи, так, як це робив дотепер.

Гарасимів: — відносно цеї самої справи — годиться з п. Павчаком (по $5 річно від товариств).

(Дальше буде).

БІБЛІОТЕКА ІМ. ПЕТЛЮРИ.

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі за 5 років існування зібрала вже 13,000 книг ріжними мовами. В читальні є 102 органи преси. Має Бібліотека пять філій. Завдання Бібліотеки служити своїм і чужинцям та бути покажчиком культурних надбань українського народу. Вона стоїть понад партіями, понад симпатіями. Це — духовна скарбниця для всіх.

Заложена еміґрантами для вшанування памяти С. Петлюри, вона й далі існує за засоби, що приходять переважно від еміґрантів зі всього світа. Ці засоби, на жаль, менші, ніж то потрібно. Книги в більшости не оправлені і нищаться. Потрібна поміч усіх Українців, що розуміють вагу бібліотеки — загально-національної культурної установи на чужині. Требаб мати буджет бодай 25,000 франків річно. Тимчасом за рік 1933 видано всього 16,000 фр., а буджет на рік 1934 складено лише на 14,000 франків.

День смерти С. Петлюри — 25 травня — оголошено віддавна днем збірок на Бібліотеку. І Рада Бібліотеки просить читачів нашого журналу в цей день класти даток на Бібліотеку і надіслати його на імя бібліотекаря:

Monsieur Ivan Rudicev,
41, Rue de la Tour d'Auvergne,
Paris 9, France.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗУ

Проситься відділових секретарів присилати повідомлення про всякі збори принайменше один тиждень перед зборами.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. Укр. Січ, від. 59, повідомляє своїх членів і членкинь, що піврічні збори відбудуться в суботу, 2. червня, в годині 7:30 ввечір, в залі церковній, з причини тої, що 9. червня буде забава в Сантпорт. Проситься членів прибути на ці збори всі як один в означений час, бо це піврічні збори і є багато важних справ до вирішення. Котрий член не явиться на збори без причини, заплатить кару після статута. — Іван Глива, секр.

На всякий випадок.

— Пане Корпунчак, на пробу хочу передати вам мою касу. Колиб ви в якійсь справі сумнівалися, то ось тут на полиці маєте „Карний закон".

• • •

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДЕНЬ ШКОЛЯРИКА.

Встань раненько, не лінуйся,
В чисті черевики взуйся,
Рот водою полочи,
В чім убраний, — не мочи!

Руки милом натирай,
Лице й шию умивай,
І рушник сухий бери,
Часто вмиті ним натри.

Гребінь, щітку бери в руки,
Волос чеши на всі боки
Гарненько зачешись,
До молитви заберись.

По молитві їж снідання,
Тай погляне на своє вбрання;
Книжки, річи посклада́й.
Чи все маєш? — Уважай!

З мамою ще-й з ким прощайся
Тай до школи вибирайся;
На дорозі уважай,
На ніщо не заглядай.

Прийдеш в школу, сядь спокійно,
В школі збитошить не вільно;
З іншими не розмовляй,
На науку уважай!

А до дому йди чемненько,
Старшого здоров гарненько.
Памятай, що мама жде,
На стіл вечеру кладе.

По вечері гарно бався,
Від злих дітей віддаляйся,
Бо ти школяр вже у сходи,
А так хочуть Бог і люди.

Потім сядь собі в спокою,
Попрацюй ще головою,
За минулий день згадай,
Що учився, памятай!

П. Буката.

Учитель: — Перепелиця, скажи нам, що було би, колиб Юлія Цезаря були не вбили?
Ученик: — Гадаю, що він умер би був природною смертю.

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ.

(120)

Своїми бистрими очима Хамис побачив, що щось лежало на невеличкій поляниці. Він підійшов обережно ближче й розпізнав, що це людське коліно. Він підійшов ще ближче й нагло видав оклик здивування. Бо тож лежав перед ним Річний Чорт.

Річний Чорт лежав на плечах, а одна його нога була скривлена. Поставивши спису на голі груди, Хамис штовхнув лежачого. Чорт не пробуджувався. Отже він не спав. І не виглядав на вмерлого. Хамис приклякнув і приложив ухо до грудей чоловіка.

У своїм серцю Хамис не вірив у річних чортів. Всетаки й це не було виключене, що річні чорти існували. Алеж цей чорт, чи хто там, звів його дочку. Ця думка наповнила його серце лютю, а рівночасно відвагою. Він постановив собі добути з уст чорта признання, що сталося з дочкою.

Чарівник звязав скоро руки Річного Чорта. За яку годину цей отворив нарешті очі. „Де Угга, моя дочка?" — спитав Хамис. Річний Чорт не відповідав. Він виглядав так, немовби навіть питання не розумів.